



## Współczesność — sprawdzian z epoki

Dżuma, Rok 1984, Tango, poezja i proza po 1945 roku, nowomowa i dezinformacja

opracowanie: Mateusz Będkowski · niekazmuliczyc.pl

Grupa A

Suma: 28 pkt

Czas: 45 min

15 zadań · 28 punktów · 45 minut · bez pomocy · pisz czytelnie · w zadaniach otwartych licz się trafność, poprawność językowa i pisownia.

### Zadanie 1. (0–1)

ZAMKNIĘTE

Kto okazuje się narratorem kroniki?

- A. Jean Tarrou  
B. Raymond Rambert  
C. Joseph Grand  
D. doktor Bernard Rieux

**Odpowiedź: D**

**Rozwiązanie:** Na końcu narrator ujawnia, że jest nim doktor Rieux.

Błędne odpowiedzi: pozostałe odpowiedzi nie zgadzają się z treścią utworu.

**Punktacja: 1 pkt** — poprawna odpowiedź.

### Zadanie 2. (0–1)

ZAMKNIĘTE

Czym zajmuje się Ministerstwo Pokoju?

- A. przesłuchiwaniami i torturowaniem więźniów  
B. prowadzeniem wojny  
C. gospodarką i przydziałami żywności  
D. propagandą i fałszowaniem przeszłości

**Odpowiedź: B**

**Rozwiązanie:** Nazwy ministerstw są odwrotnością ich rzeczywistych zadań — to przykład dwójmyślenia.

Błędne odpowiedzi: pozostałe odpowiedzi nie zgadzają się z treścią utworu.

**Punktacja: 1 pkt** — poprawna odpowiedź.

### Zadanie 3. (0–1)

ZAMKNIĘTE

Jak Artur chce przywrócić porządek w rodzinie?

- A. organizując tradycyjny ślub z Alą  
B. wstępując do wojska  
C. wyjeżdżając z domu  
D. sprzedając mieszkanie

**Odpowiedź: A**

**Rozwiązanie:** Ślub ma przywrócić dawną formę i obyczaje.

Błędne odpowiedzi: pozostałe odpowiedzi nie zgadzają się z treścią utworu.

**Punktacja: 1 pkt** — poprawna odpowiedź.

Czego dotyczy „Przestanie Pana Cogito” Zbigniewa Herberta?

- A. więzi poety-emigranta z językiem polskim i wątpliwości co do jego sensu
- B. wierności wartościom i godnej postawy wobec zła, nawet za cenę klęski**
- C. niepowtarzalności każdej chwili i każdego spotkania
- D. mozolnej odbudowy świata po wojnie i zapominania o niej

**Odpowiedź: B**

**Rozwiązanie:** Odpowiedź: wierności wartościom i godnej postawy wobec zła, nawet za cenę klęski.

Błędne odpowiedzi: pozostałe odpowiedzi opisują inne wiersze.

**Punktacja: 1 pkt** — poprawna odpowiedź.

Kto otrzymał literacką Nagrodę Nobla w 1980 roku?

- A. Czesław Miłosz**
- B. Tadeusz Różewicz
- C. Halina Poświatowska
- D. Wisława Szymborska

**Odpowiedź: A**

**Rozwiązanie:** Odpowiedź: Czesław Miłosz.

Błędne odpowiedzi: pozostali poeci tworzyli w innym nurcie lub nie otrzymali tej nagrody.

**Punktacja: 1 pkt** — poprawna odpowiedź.

Który utwór jest reportażem?

- A. „Profesor Andrews w Warszawie”
- B. „Miejsce”
- C. „Górą «Edek»”
- D. „Podróże z Herodotem”**

**Odpowiedź: D**

**Rozwiązanie:** Kapuściński łączy relację z podróży, wspomnienia i refleksję nad lekturą Herodota — to reportaż.

Błędne odpowiedzi: pozostałe utwory dotyczą innych tematów.

**Punktacja: 1 pkt** — poprawna odpowiedź.

Jaką cechę nowomowy ilustruje przykład: „siły postępu” i „elementy wrogie”?

- A. magiczność (słowo zastępuje rzeczywistość)
- B. eufemizacja (łagodzenie nazw)
- C. wartościowanie i podział na swoich i obcych**
- D. rytualizacja (szablonowość)

**Odpowiedź: C**

**Rozwiązanie:** To wartościowanie i podział na swoich i obcych.

Błędne odpowiedzi: Nowomowa: eufemizmy, wartościowanie, szablony, magiczność.

**Punktacja: 1 pkt** — poprawna odpowiedź.

Co jest najlepszym sposobem sprawdzenia wiarygodności informacji?

- A. sprawdzenie, czy ma dużo emocjonalnych komentarzy
- B.** porównanie jej z kilkoma wiarygodnymi źródłami i sprawdzenie autora
- C. sprawdzenie, ile osób ją udostępniło
- D. przeczytanie samego nagłówka

**Odpowiedź: B**

**Rozwiązanie:** Weryfikacja wymaga porównania źródeł i sprawdzenia, kto jest autorem i skąd pochodzą dane (podstawa IV.5, IV.10).

Błędne odpowiedzi: pozostałe odpowiedzi są nietrafne.

**Punktacja: 1 pkt** — poprawna odpowiedź.

Wpisz autora utworu.

1. „Podróże z Herodotem” — \_\_\_\_\_
2. „Kot w pustym mieszkaniu” — \_\_\_\_\_
3. „W środku życia” — \_\_\_\_\_
4. „Profesor Andrews w Warszawie” — \_\_\_\_\_

**Odpowiedź:** 1. Ryszard Kapuściński; 2. Wisława Szymborska; 3. Tadeusz Różewicz; 4. Olga Tokarczuk

**Rozwiązanie:** Utwory literatury po 1945 roku z listy lektur.

**Punktacja:**

1. **1 pkt** — utwór 1
2. **1 pkt** — utwór 2
3. **1 pkt** — utwór 3
4. **1 pkt** — utwór 4

Wpisz pojęcie z „Roku 1984”, które opisano.

1. \_\_\_\_\_ — tajna policja ścigająca ludzi za ich myśli
2. \_\_\_\_\_ — urządzenie, które jednocześnie nadaje komunikaty i podgląda oraz podsłuchuje ludzi
3. \_\_\_\_\_ — codzienny seans, podczas którego ludzie wyładowują nienawiść do wrogów Partii

**Odpowiedź:** 1. Policja Myśli (myślopolicia); 2. teleekran; 3. Dwie Minuty Nienawiści

**Rozwiązanie:** Pojęcia z powieści Orwella.

**Punktacja:**

1. **1 pkt** — podpunkt 1
2. **1 pkt** — podpunkt 2
3. **1 pkt** — podpunkt 3

Oceń, czy zdanie jest prawdziwe (P), czy fałszywe (F). Zakreśl właściwą literę.

1. Edek jest prymitywny, ale skutecznie przejmuje władzę. — **P / F**
2. Babcia Eugenia umiera w trzecim akcie. — **P / F**
3. Ala wychodzi za mąż za Edka. — **P / F**
4. Akcja „Tanga” rozgrywa się w wielu krajach. — **P / F**

**Odpowiedź:** 1. P; 2. P; 3. F; 4. F

**Rozwiązanie:** Treść lektur i wiadomości o poetach.

**Punktacja:**

1. **1 pkt** — podpunkt 1
2. **1 pkt** — podpunkt 2
3. **1 pkt** — podpunkt 3
4. **1 pkt** — podpunkt 4

Zakreśl, czy zdanie jest informacją o fakcie, czy opinią.

1. To najgorsza ustawa w historii. — **fakt / opinia**
2. Muzeum odwiedziło w zeszłym roku 50 tysięcy osób. — **fakt / opinia**
3. Nowy film tego reżysera jest zachwycający. — **fakt / opinia**

**Odpowiedź:** 1. opinia; 2. fakt; 3. opinia

**Rozwiązanie:** Fakt da się sprawdzić; opinia wyraża ocenę.

**Punktacja:**

1. **1 pkt** — podpunkt 1
2. **1 pkt** — podpunkt 2
3. **1 pkt** — podpunkt 3

Wyjaśnij, dlaczego doktor Rieux walczy z dżumą, choć nie wierzy w ostateczne zwycięstwo.

---

---

---

---

**Odpowiedź:** np. Rieux działa z poczucia obowiązku i solidarności z cierpiącymi; uważa, że trzeba ratować ludzi tu i teraz, nie czekając na nagrodę ani na sens nadany z zewnątrz.

**Rozwiązanie:** 1 pkt — trafna interpretacja; 1 pkt — odwołanie do treści.

**Punktacja:**

1. **1 pkt** — trafna interpretacja
2. **1 pkt** — odwołanie do treści

Wyjaśnij, jaką rolę według Miłosza w wierszu „Który skrzywdziłeś” odgrywa poeta.

---

---

---

---

**Odpowiedź:** np. Poeta jest świadkiem i strażnikiem pamięci: zapisuje krzywdy wyrządzone przez możnych, więc ich zbrodnie nie zostaną zapomniane; słowo poety trwa dłużej niż władza.

**Rozwiązanie:** 1 pkt — trafna interpretacja; 1 pkt — odwołanie do wiersza.

**Punktacja:**

1. **1 pkt** — trafna interpretacja
2. **1 pkt** — odwołanie do wiersza

Porównaj obraz zła w „Dzumie” i w „Roku 1984”. Wskaż jedno podobieństwo lub jedną różnicę i odwołaj się do obu utworów.

---

---

---

---

**Odpowiedź:** np. W „Dzumie” zło przychodzi z zewnątrz jak zaraza i ludzie mogą solidarnie z nim walczyć; w „Roku 1984” zło jest systemem władzy, który kontroluje nawet myśli, i jednostka przegrywa (Winston zostaje złamany).

**Rozwiązanie:** 1 pkt — trafne podobieństwo lub różnica; 1 pkt — odwołanie do obu utworów.

**Punktacja:**

1. **1 pkt** — trafne porównanie
2. **1 pkt** — odwołanie do obu utworów

#### Zasady przyznawania punktów

- Zadania zamknięte: 1 pkt za poprawną odpowiedź; 0 pkt za błędną, za brak odpowiedzi albo za wskazanie więcej niż jednej odpowiedzi.
- Zadania otwarte i z lukami: punkty według kryteriów podanych przy zadaniu. Każdy poprawny sposób rozwiązania jest akceptowany, także inny niż w kluczu.
- Przy poprawnej metodzie i błędzie rachunkowym uczeń traci tylko punkt za wynik końcowy; sam wynik bez wymaganego zapisu obliczeń daje najwyżej punkt za odpowiedź, jeśli kryteria tak stanowią.

#### Proponowana skala ocen (28 pkt)

28–26 pkt: bardzo dobry · 25–21 pkt: dobry · 20–16 pkt: dostateczny · 15–12 pkt: dopuszczający · 11–0 pkt: niedostateczny

Progi orientacyjne: ok. 90% / 75% / 55% / 40%. Dostosuj je do wewnątrzszkolnych zasad oceniania.